

Artsiom Nazaranka
Belarusian State University
nazaranka@bsu.by

LEGAL PROTECTION OF PERSONAL DATA IN PUBLIC OPINION (IN MEDIA OF POLAND, BELARUS, RUSSIA)*

OCHRONA DANYCH OSOBOWYCH W OPINII PUBLICZNEJ (W MEDIACH POLSKI, BIAŁORUSI, ROSJI)

Summary: The article provides comparative review of how media reflected public opinion on a range of issues related to personal data protection in Poland, Belarus and Russia at the end of 20th – early 21st centuries. It also seeks to reveal and improve understanding of nature and scope of social demands and expectations regarding the collection and use of personal data as well as to identify socially important elements of the national data protection system.

Keywords: personal data, data protection, privacy, media, public opinion, Eastern Europe.

Streszczenie: Artykuł przedstawia analizę porównawczą sposobów, w jakie media odzwierciedlają opinię publiczną na temat ochrony danych osobowych w Polsce, Białorusi i Rosji pod koniec XX i XXI wieku. Autor próbuje także ujawnić i udoskonalić zrozumienie natury i rozmiaru społecznych żądań i oczekiwań odnośnie zbierania i używania danych osobowych, jak również zidentyfikować społecznie ważne elementy narodowego systemu ochrony danych.

Słowa kluczowe: dane osobowe, ochrona danych, prywatność, media, opinia publiczna, Europa Wschodnia

Introduction

Privacy and personal data protection issues are reflected in scientific discourse for already quite a long time. In response to all the real challenges posed by rapid technological development, legislators from different countries are looking for ways to protect public interest in the information sphere. Current and important are questions about the nature of public interests regarding collection and use of personal data, about personal data protection issues addressed by public opinion leaders, about factors that can influence it as well as the question of how the position delivered by media can may

* This article was prepared with the support of the Belarusian Republican Foundation for Fundamental Research.

affect decisions on personal data legal protection. Considering the hypothesis of the social importance of personal data institute of and evident demand for it, it was decided to study this demand based on public opinion reflected in the print and electronic media.

The study of public opinion regarding privacy and personal data protection has already been the subject of researchers' interest. Such works, however, are often either built on interpretation of specially designed opinion polls, or deal with certain narrow issues or refer to the social contexts that has already experienced impact of national and international regulations on personal data protection (Best, Krueger & Ladewig, 2006; Gandy, 2003; Hallinan, Friedeiuald & McCarthy, 2012; Regan, FitzGerald & Balint, 2013). Issue of media perception of personal data protection in Russia and Belarus were partially addressed in the reports delivered by the author (Назаранка, 2011a; Назаранка, 2011b).

Attempt to carry out a comparative study of public opinion regarding problems related to the protection of personal data as reflected in media seems to be important. To do so cases of three countries – Poland, Belarus and Russia – were selected. The fact we have to deal with both significant differences and notable similarities – should they be of historical context, general state of society development or of legal systems – can provide us with knowledge important for effective legal regulation (i.e., legal regulation based on real needs of society).

It is clear that it is hardly possible to compare effectively media coverage of human rights guarantees in the conditions IT development, of various personal data protection issues in Belarus and in Western European countries, where thorough publications on relevant topics have appeared in the early 1980s (Cobler, 1981), but it can be done based on Polish experience, where personal data protection has been actively debated in the press since early 1990s, i.e. well before the adoption of the Personal Data Protection Law (Ustawa o ochronie danych osobowych, 1997). In the Russian Federation such special legislation was adopted a decade later (Nazaranka, 2008), in Belarus draft Law "On Personal Data" is now being prepared with preparation deadline planned in 2017 (Назаранка, 2016).

For the purposes of this study, the representativeness of press materials as information sources was considered as sufficient, and the probability as satisfactory. Discourse analysis methods were used to reconstruct social context based from documents' texts.

Poland

Lack of high-quality full-text database on texts of Polish media predetermined need to study bulk of paper-based publications, whilst use of bibliographic indexes was limited because of their absence in relation to some periods (early 1990s), and insufficient degree of comprehensiveness. The same reasons have influenced chronological framework. Study of public opinion on development of the national personal data protection system in Poland, on application of law-defined personal data processing principles was based largely on complete thorough analysis of all publications of some national Polish media

since the beginning of the 1990s to the first half of 2007 (Rzeczpospolita, Gazeta Prawna, Gazeta Wyborcza, Prawo i Życie, Tygodnik Powszechny, Wprost, Polityka, etc.).

In 1993–1996, when such notable publications as “Big ear is not everything: Information not only for businessman” by A. Biały (Biały, 1993), “Personal data under protection: Information (un) controlled” by D. Frey (Frey, 1993), “What others know about us” by P. Reszka (Reszka, 1994), “Here and elsewhere” by A. Mednis (Mednis, 1995), “Global village and reality of local community: personal data protection and the rule of law” by A. Adamski and S. Redo (Adamski i Redo, 1996), “My privacy is my castle” by J. Kosmalska and M. Zelinska (Kosmalska i Zielińska, 1996) have appeared, number of publications devoted to use of information technology and personal data protection has shown an avalanche-like growth. Largely this is due to the public reaction and response in demands of society that publications we named (as well as some others) have caused. It should be noted that they are still among the most cited materials in research works related to personal data protection.

In different years the importance of personal data protection issues has been subject of many publications of a general nature (Zimny, 2000; Pisera, 2000; Bunda, 2004; Blinkiewicz i Pleśniak, 2005; Krasińska, 2007; Pietkun, 2007).

It was as early as in 1995 that J. Oleksy while presenting the program of the new Polish Government announced adoption of Law on personal data protection (Czaczkowska, 1995). Preparation and further adoption of this law was accompanied by active public debate (Burnetko, 1996; Garlińska, 1996; Podemski, 1996; Semprich, 1996; Subotić, 1996; Wróblewski, 1996; Górzyńska, 1997). Later projects of alterations and amendments of the Personal Data Protection Law and other legal acts have also caused tough debates (Adamski, 2000; Zimny, 2001; Semprich, 2001; Konarski i Sibiga, 2004b; Trelka, 2004; Safjan i in., 2007).

Difficult road of introducing regulations in the sphere of personal data protection being completely new for Polish legal system, implementation gap between law and practice, almost entire lack of readiness of the majority of state agencies as well as private sector organizations to fulfill their obligations under the Personal Data Protection Law of August 29, 1997 (Ustawa o ochronie danych osobowych, 1997) – all these issues have found fairly complete reflection in the press, with the majority of publications appeared in 1998–2000 (Grzeszak, 1998; Duda, Skrzydłowska i Gmyz, 1998; Kluzik-Rostkowska, Król i Pawelczyk, 1998; Staszewicz, 1998; Bierć, 1998; Fischer, 1999a; Olszewski, 1998; Bonarowski, 1998; Zajac, 1999; Stryja, 1999; Kulesza, 1999a; Kościński, 2000; Barta i Markiewicz, 2001a; Semprich, 1999; Łuczak, 2001).

Continuous media coverage is enjoyed by topic of personal data security on Internet or when using modern ICT tools – publications on these issues can be found both in 1997 and in 2006 (Fischer, 1997a, 1997b; Barta i Markiewicz, 1997, 1999, 2001b; Markiewicz, 2000; Adamczyk, 2001; Stasiak, 2006).

Polish media were actively responding to social request for information concerning access to personal data of public persons (politicians, pop-stars, etc.) as well as opportunities and conditions of imposing limits on such persons' right to privacy (Goszczyński, 1999; Wróbel, 1999; Sieradzki, 2002; Czerwińska i Gałęcka, 2004; Teluk,

2004; Łuczak, 2004; Bodnar i Bernatt, 2006). The same context of search for balance between the rights for information and for respect of private and family life should be used when considering publications about search and dissemination of personal data conducted by journalists (Rutkiewicz, 2000; Gomułkiewicz, 2000; Barta i Markiewicz, 2000; Winczorek, 2001; Goszczyński, 2005; Trocha, 2006).

Great overall efficiency in broadening understanding of basic principles of personal data protection legislation in Polish society was shown by numerous interviews and comments made by the first Polish Inspector General for Personal Data Protection (Polish abbreviation – GIODO) dr. Ewa Kulesza, who has been holding this high post during 1st and 2nd terms in 1998–2006 (Kulesza, 1998, 1999b, 2000a, 2000b, 2000c, 2001a, 2001b, 2002, 2003, 2004a, 2004b, 2004c, 2005a, 2005b, 2006). Michal Serzycki (has been holding GIODO post during 3rd term in 2006–2010) gave notably less interviews during comparable period (Serzycki, 2006a, 2006b, 2007). That can be explained by both the fact that many problematic issues of personal data protection legislation implementation were clarified in late 1990s – early 2000s, and increased level of public awareness about their rights.

Collection, processing and dissemination of information to recover current or possible debts of covenants became one of the problems of collection and use of personal data, which has received very wide coverage in the press (Grzeszak, 2001; Jucewicz i Kępiński, 2004; Domański i Drzewicki, 2004; Bodył Szymala i Różalski, 2004; Marek, 2004; Kałużńska-Jasak, 2004; Krzyżagórska, 2005; Katner, 2005; Popiołek i Wierzbowski, 2005; Rzeżuchowska i Alczyk, 2005; Fedorowicz, 2005; Wrona, 2005). The debate was about whether needs of vindication or cession constitute sufficient, fair and based on the law grounds to collect and process personal data without the subject's consent.

Public and political life in contemporary Poland is almost dominated by reflection of the recent past, including purge (lustration) of political and economic elite of the country. Central place in public debate about lustration, access to sensitive retrospective information was taken by problems of personal data protection (Urbanek, 1999; Mednis, 2005; Mateja, 2005; Zimny, 2005; Safjan, 2005; Tomczak, 2006; Bodył Szymala, 2007).

Measures that have been jointly taken by the Parliament, the Government, the Inspector General for Personal Data Protection, other state institutions, private companies, media for creation and development of the national personal data protection system have been well-founded and well-timed. These steps were forming response to the large-scale public concern about expansion of personal data accumulation by governmental agencies and organizations from private sector.

Problems of collection and use of personal information (including by law-enforcement bodies) are a staple in central national press (Chwaliński, 1995; Łuczak, 1997; Kaczyński, 1999; Kania i Zawadka, 1999; Henzler, 2000; Henzler, Socha i Zagner, 1999, 2000; Jarco i Klimkowski, 1999; Krasnowska i Szczęsny, 2000; Styczek, 2000; Kobyłański, 2001; Szymborski, 2001; Rygiel, 2003; Stawiszyński, 2006; Jabłońska, 2006; Szozda, 2006; Misiak i Nisztor, 2007). Separate group of such publications is formed by the materials devoted to collecting personal data by potential or current employers (Drozd, 2006;

Guza, 2006a, 2006b; Jackowska, 2006; Piasecka-Sobkiewicz, 2006; Rakowska-Boroń, 2006).

Need to adopt specific measures to ensure personal data protection at organizational level formed demand for practical tips and advice that has been actively satisfied by Polish media, first of all – by professionally-oriented ones (Makosz i Jaraszek, 2006; Stawiszyński, 2006).

Poland's integration into different European structures and inter-state bodies (one evident result – joining the European Union in 2004), contributed greatly to the intensity of personal data protection legislation development. It also allowed to expand both practical international cooperation on cross-border movement of personal data and creation of secure environment for such movement, on development of national standards of privacy, but also fostered international scientific cooperation in relevant domains. All these processes, naturally, have found their media coverage in Polish press (Mednis, 1995; Abramczyk, 1998; Neuwirt, 2001; Kulesza, 2001b, 2004b; Fedorowicz, 2001; Dueholm i Dueholm, 2003; Hustinks, 2004; Fischer i Karwala, 2006).

It cannot go unmentioned that many publications of this time were devoted to the issues of protection of personal data in specific fields, such as taxation, religious communities, criminal liability (Kaczyński, 1998; Wąsik, 1998; Fischer, 1998, 1999a, 1999b; Kopec, 2002; Rygiel, 2004; Konarski i Sibiga, 2004).

Belarus

Analysis of media-reflected public opinion on personal data protection in Belarus is restrained by absence of high-quality full-text database of media publications with effective analytical tools. The only publicly available one was *Archive of mass media of Belarus IREX / ProMedia* (IREX/ProMedia, 1997–2010)¹. But even this database had serious disadvantage of limited and sometimes sketchy fullness of content in relation to certain sources or periods. However, it provided access to electronic versions of more than 50 titles (there were presented the electronic version releases about 50 titles (mainly print media), both public and private, national and regional ones, covering period from 1997 to 2010s.

Publications were revealed and selected based on “personal data” (in Russian / Belarusian) term and its derivatives presence in texts. This analysis allowed to revealed only 44 publications, with following distribution by year of original appearance: 1997 – 2; 1998 – 3; 1999 – 1; 2000 – 0; 2001 – 5; 2002 – 8; 2003 – 6; 2004 – 2; 2005 – 6; 2006 – 4; 2007 – 6; 2008 – 1. Majority of these materials were published in non-state media.

It is barely possible to make proper thematic distinction of publications found, mainly because of their small total number, but some sort of grouping still can be made. Thus, most popular were issues of computer and network security, bank cards related fraud, collection and use of financial information.

¹ During the last year web-service was almost not supported and at the moment of paper submission was not available.

While state-run media published materials focusing on different drawbacks of personal data protection situation in foreign countries, non-state newspapers made number of reports that were rather critical in evaluation of personal data protection in Belarus. This evidenced rising concerns about public authorities' expanding practice of accumulation various information about citizens. It is barely possible to characterize this general ignorance of mass media towards the problem in positive way.

While there were only few relevant publications in the print media, problem of personal data protection in Belarus was widely covered in online media. Quantitative analysis of this group of sources is complicated by the lack of full-text databases and absence of closed list of resources. But long-term personal observation of thematic news in Belarusian segment of Internet allows us to highlight few key issues tackled by such publications. Major activity was demonstrated again by non-state resources, despite most of the news were caused by governmental decisions and initiatives and major news supplier was Belarusian Telegraph Agency – official state news agency.

Functioning of nation-wide governmental database on persons whose right to travel abroad was restricted (Буланова, 2007; Луканин, 2008; Белорусское телеграфное агентство, 2008a) together with fingerprint registration of Belarusians (БелаПАН, 2009b; Печанко, 2008a, 2008b; МБ, 2008) should be marked as high-profile issues. Creation of national credit reporting agency (Белорусское телеграфное агентство, 2008b; Новожилова, 2006), plans to introduce biometric passports (Матвеев и Белорусское телеграфное агентство, 2008; БелаПАН, 2009c), international cooperation in information sphere (БелаПАН, 2009a; Агентство «Интерфакс-Запад», 2009; Белорусское телеграфное агентство, 2008e) were widely covered as well. Active republication of foreign-producers' news on various personal data abuses and restrictive measures taken by governments and corporations in neighboring countries and beyond was observed (Рахлей и БелаПАН, 2008; The Independent, 2008; Newsru, 2008; Орлов и РИА Новости, 2008; Пахомова и РИА Новости, 2008; CNews, 2009). National Legal Internet Portal of the Republic of Belarus became notable supplier and broadcaster of thematic news: on the regular basis they inform about state initiatives in information sphere, including those related to personal data protection (Министерство связи и информатизации Республики Беларусь, 2008; Белорусское телеграфное агентство, 2008c, 2008d). Personal data protection within everyday practices was in the focus of several reports delivered by the European Radio for Belarus (Еўрапейскае радыё для Беларусі, 2008; Гулак і Лугоўскі, 2007).

In general, public opinion on problems of personal data protection was not formed in Belarus for quite long time, remaining rather passive.

However, governmental measures to expand collection and use of personal information, often taken with serious blunders, with lack of public communication and proper information provision or ignoring justified concerns of various social groups, have caused several waves of this public resentment. Further disregard for such phenomena can cause growth of tension in society, decline in social confidence about state policies in information sphere, worsen reputation of Belarus has internationally. At

the same time, number of positive steps to ensure legal regulation of personal data were made by Belarusian state.

Russia

Analysis of quantitative and qualitative (content) characteristics of publications produced (broadcasted) by central and regional media and central and regional news agencies of Russian Federation was performed using tools of the full text database “Integrum”, mainly subsystem “Russian and foreign media” (Информационно-аналитическое агентство “Интегрум”). Such analysis provides us with valuable information on development of public opinion and the degree of public attention to personal data protection related issues.

Chronological limits of study are defined based on representation of sources in electronic form and is limited to the period from 1990 to 2009. Degree of sources representation significantly increases starting from 2000 (in the group of central mass media – from 1996). Analysis performed was based on sources of four groups (publications and reports of central and regional mass media and news agencies respectively). Degree of representativeness is the highest possible at the time of the study. Central media included 293 titles, central news agencies – 159, regional media and information agencies (distinction is rather complicated and thus not always rational) – 1424 titles. Main marker to highlight publications was, like in case of Belarusian mass media analysis, presence in texts “personal data” term and derivatives from it.

Following number of publications (reports) (by year) has been identified based on the above described principles:

- central media: 1994 – 1; 1995 – 4; 1996 – 9; 1997 – 30; 1998 – 15; 1999 – 24; 2000 – 61; 2001 – 64; 2002 – 106; 2003 – 125; 2004 – 100; 2005 – 339; 2006 – 549; 2007 – 582; 2008 – 934; 2009 – 1193;
- central news agencies: 1990–1999 – 7; 2000 – 31; 2001 – 40; 2002 – 123; 2003 – 84; 2004 – 90; 2005 – 279; 2006 – 490; 2007 – 505; 2008 – 808; 2009 – 123;
- regional media: 1990–1999 – 103; 2000 – 98; 2001 – 93; 2002 – 141; 2003 – 171; 2004 – 235; 2005 – 425; 2006 – 559; 2007 – 850; 2008 – 1424; 2009 – 1944;
- regional news agencies: 1990–1999 – 1; 2000 – 1; 2001 – 5; 2002 – 30; 2003 – 33; 2004 – 21; 2005 – 127; 2006 – 129; 2007 – 195; 2008 – 260; 2009 – 459.

This data demonstrates an increasing demand for information on personal data issues. While earliest publications primarily were related to professional field of ICT specialists, gradually articles, reports, interviews acquire social and political meaning. Fast growth in the number of publications (in the sources of all groups), notable starting from 2005, was caused, first of all, by preparation and adoption of legislation on the protection of personal data, including the ratification of the Convention ETS108.

Paradoxical situation with the practical implementation of the provisions of Article 24 of the Russian Constitution (about personal data protection) that came about before

Federal Law “On Personal Data” was adopted in 2006 has caused a lot of very critical publications.

Databases with citizens’ personal data of very diverse nature became available to almost everyone. Resources ranged from database of communications networks’ subscribers to databases of the Central Bank of Russia and Ministry of Internal Affairs of Russia with extremely sensitive (and valuable) information, access to which (not to say about possible use) by unauthorized persons can cause great harm to the constitutionally protected rights of citizens. Such databases were available for purchase for fairly small money - usually from 20 to 4000 US dollars. All these facts led to reasonable public outrage that was represented in Russian media. Almost complete lack of protection of citizens from abuse of their personal information, which has existed for a long time, has formed a stable public skepticism about feasibility and effectiveness of legislative decisions to protect personal data. This skepticism, as well as some notable efforts of the state (primarily of federal agencies) were main reasons for most of publications to appear in 2000s.

In recent years, a separate group of publications has been formed from those ones that dealt with problematic issues of implementation of the new federal legislation on personal data protection. In this regard, considerable number of articles and reports were dedicated to the problems of the banking and insurance sectors, telecommunications industry, Internet (including social media), privacy at workplaces.

A great part of regional media’s publications and regional news agencies’ reports are characterized by repetitiveness of content, what can be attributed to mainly educational goals of such materials as well as to needs to inform about how regional legislation and administrative practices are adjusted to new requirements of federal laws.

Conclusion

Coverage of personal data protection issues in media has quite a long history, can be subject to specialization and distinction on sectoral and thematic basis, and allows us to outline several social trends:

- demand for information on legal protection of personal data, on ways and means of self-protection of one’s personal data;
- large number of illegal actions relation to personal data of citizens and public concern about the relative impunity of the perpetrators of such acts;
- large companies use media to pressure governments to mitigate personal data protection requirements;
- reciprocal influence of society and state: public authorities strive to respond to society’s demands for more robust guarantees of respect for private life and for punishment of at least the most outrageous crimes against constitutional rights, and society – represented by both citizens and organizations – tries to accommodate oneself to state initiatives in the form of regulatory requirements on collection and processing of personal data.

It should be also noted that media publications have position of a valuable source to study phenomena and processes that are important from legal point of view.

Therefore, analysis of media publications allowed to reveal nature of social demands regarding collection and use of personal data (main one – to establish reliable legal guarantees of the internationally recognized rights), as well as of the number of problems to be prevented or eliminated when developing national data protection system, dependence on information policy on specific historical, political and legal peculiarities of a particular country.

Bibliography

- Abramczyk, A. (1998) Dane pod ochroną: prawo do prywatności. *Prawo i Życie*, 10, 14–15.
- Adamczyk, M. (2001) Cyberpręgierz: internetowe czarne listy pomagają się ustrzec przed oszustami. *Wprost*, 21 (965), 70–71.
- Adamski, A. (2000, Sierpień 18). Obywatel bezpieczny, ale przezroczysty: nowelizacja ustawy o policji a ochrona danych osobowych. *Rzeczpospolita*, s. C3.
- Adamski, A. i Redo, S. (1996, Lipiec 11). Globalna wioska i gminna rzeczywistość: ochrona danych osobowych a rządy prawa. *Rzeczpospolita*, s. 13.
- Barta, J. i Markiewicz, R. (1997, Marzec 25). Prawo sieci informatycznych: nie tylko dla użytkowników Internetu. *Rzeczpospolita*, s. 15.
- Barta, J. i Markiewicz, R. (1999, Grudzień 10). Kryptografia, czyli internetowe być albo nie być. *Rzeczpospolita*, s. C3.
- Barta, J. i Markiewicz, R. (2000, Lstopad 27). Dwie wolności: ochrona danych osobowych w pracy dziennikarskiej. *Rzeczpospolita*, s. C3.
- Barta, J. i Markiewicz, R. (2001a, Styczeń 22). Pytania i wątpliwości: kiedy stosować ustawę o ochronie danych osobowych. *Rzeczpospolita*, s. C4.
- Barta, J. i Markiewicz, R. (2001b, Styczeń 4). Złapani w sieć: Interenet: ochrona danych osobowych. *Rzeczpospolita*, s. C3.
- Best, S. J., Krueger, B. S., & Ladewig, J. (2006). The polls - trends: privacy in the information age. *Public Opinion Quarterly*, 70(3), 375–401.
- Biały, A. (1993, Czerwiec 24). Duże ucho to nie wszystko: Informacja nie tylko dla biznesmena. *Rzeczpospolita*, s. X1.
- Bierć, A. (1998). Nie wszystko na sprzedaż. *Prawo i Życie*, 19, 11–14.
- Blinkiewicz, A. i Pleśniak, R. (2005). Paranoja tajności. *Wprost*, 28 (1180), 28–31.
- Bodnar, A. i Bernatt, M. (2006, Czerwiec 14). Ujawniamy dane, ale tylko statystykom: dostęp do informacji publicznej o odbiorcach unijnych dopłat bezpośrednich leży w interesie społecznym. *Rzeczpospolita*, s. C4.
- Bodył Szymala, P. (2007, Kwiecień 6). Jak chronić dane osobowe tych, którzy odeszli. *Rzeczpospolita*, s. C8.
- Bodył Szymala, P. i Różalski M. (2004, Grudzień 1). Pożyczyłeś od banku, oddasz komuś innemu: czy umowa cesji narusza tajemnicę bankową i reguły ochrony danych osobowych. *Rzeczpospolita*, s. C4.
- Bonarowski, M. (1998). Fiszki pod kontrolą. *Gazeta Bankowa*, 17/18 dod., s. 26–27.
- Bunda, M. (2004) Oj dana, dana: tajemnice osobowe. *Polityka*, 43 (2475), 32–34.
- Burnetko, K. (1996, Sierpień 18–24). Obywatel jak na dłoni. *Tygodnik Powszechny*, s. 3.
- Chwaliński, Z. (1995, Październik 17). *Komputery w służbie: Rozmowa z inspektorem Zbigniewem Chwalińskim, dyrektorem Biura Informatyki Komendy Głównej Policji / Interviewer: A. Jamiłowski*. *Rzeczpospolita*, s. 23.

- CNews. (2009). Microsoft: интернет не должен быть анонимным. Accessed 20.04.2009, from <http://news.tut.by/it/134901.html>.
- Cobler, S. (1981). Bürger im Würgegriff der Computer [Neue Serie: Datenschutz]. *Stern*, 8, pp. 104–110, 115, 117, 119.
- Czaczkowska, E.K. (1995, Marzec 4). Państwo dla obywateli, nie obywatele dla państwa: Tezy exposé Józefa Oleksego [O programie rządu Józefa Oleksy]. *Rzeczpospolita*, s. 1, 2.
- Czerwińska, J. i Galecka, M. (2004, Grudzień 8). Gwiazda za parawanem. *Rzeczpospolita*, s. C4.
- Domański, G. i Drzewicki, M. (2004, Czerwiec 3). Zgoda dłużnika niekonieczna: udostępnienie danych osobowych dłużnika-konsumenta bez jego zgody w ramach cesji wierzytelności. *Rzeczpospolita*, s. C3.
- Drozd, A. (2006, Styczeń 19). Jak chronić dane osobowe: ochrona danych osobowych pracowników. *Gazeta Prawna (dod.: Praca i Podatki)*, s. 5–8.
- Duda, M., Skrzydłowska, K. i Gmyz, C. (1998, Listopad 4). Dane poza kontrolą: Prywatne firmy ubezpieczeniowe bezkarnie zaglądną w nasze karte chorobowe: Ministerstwo Zdrowia i Opieki Społecznej poleciło przekazywać informacje o chorobach pacjentów prywatnym towarzystwom ubezpieczeniowym. *Życie*, s. 1.
- Dueholm, N. i Dueholm, M. (2003). Anonimowo w internecie. *Najwyższy Czas*, 25/26, XXXII–XXXIII.
- Fedorowicz, H. (2001, Listopad 21). Dane osobowe ponad granicami: Międzynarodowa współpraca gwarancją skutecznej ochrony. *Rzeczpospolita (dod.: Prawo Co Dnia)*, s. 2.
- Fedorowicz, H. (2005, Maj 6). Zgoda dłużnika bywa konieczna: sprzedaż wierzytelności konsumenckich. *Rzeczpospolita*, s. C1.
- Fischer, B. (1997a). Prawo w sieci informatycznej. *Prawo i Życie*, 48, 14.
- Fischer, B. (1997b). Prywatność obywatela: ochrona informacji osobowych w erze skomputeryzowanych baz danych. *Prawo i Życie*, 20, 10–11.
- Fischer, B. (1998). Ochrona danych osobowych. *Prawo i Życie*, 14, 6–9.
- Fischer, B. (1999a). Ochrona danych osobowych a działalność finansowa. *Gazeta Bankowa*, 36, 21–24.
- Fischer, B. (1999b). Pewne jak w banku. *Prawo i Życie*, 10, 18–21.
- Fischer, B. i Karwala, D. (2006, Styczeń 3; Styczeń 11). Nowy instrument: wiążące reguły korporacyjne: ponadgraniczny transfer danych osobowych. *Rzeczpospolita*, s. C4; s. C4.
- Frey, D. (1993, Czerwiec 8). Dane osobowe pod ochroną: Informacja (nie) kontrolowana. *Rzeczpospolita*, s. X1.
- Gandy, O. H. (2003). Public Opinion Surveys and the Formation of Privacy Policy. *Journal of Social Issues*, 59(2), 283–299. doi:10.1111/1540-4560.00065.
- Garlińska, G. (1996). Prywatniej: Ochrona danych osobowych. *Życie Gospodarcze*, 42, 46.
- Gomułowicz, P. (2000, Marzec 18). Jak zlikwidować dziennikarstwo. *Rzeczpospolita*, s. D6.
- Goszczyński, A. (1999). Ścisłe jawne: czy istnieje prawo do informacji o najbogatszych członkach społeczeństwa? *Wprost*, 25 (864), 29.
- Goszczyński, A. (2005, Październik 22). Twarze z paskiem: ochrona wizerunku i danych osób, wobec których toczy się postępowanie prokuratorskie lub sądowe. *Rzeczpospolita*, s. C3.
- Górzyńska, T. (1997, Maj 26). Kto strzeże prywatności. *Rzeczpospolita*, s. 18.
- Grzeszak, A. (1998). Klient do sprzedania. *Polityka*, 12 (2133), 56–57.
- Grzeszak, A. (2001). Pręgierz on-line. *Polityka*, 1 (2279), 61–64.
- Guza, Ł. (2006a, Marzec 21). Co pracodawca wiedzieć musi: nielegalne formy rekrutacji. *Gazeta Prawna*, s. 14–15.
- Guza, Ł. (2006b, Marzec 30). Pracodawca wszystko widzi i słyszy: monitoring w pracy: ochrona praw pracowniczych. *Gazeta Prawna*, s. 14.
- Hallinan, D., Friedeiuall, M., & McCarthy, P. (2012). Citizens' perceptions of data protection and privacy in Europe. *Computer Law & Security Review*, 28(3), 263–272. doi:10.1016/j.clsr.2012.03.005.
- Henzler, M. (2000). Kryminalbank: Na przestępców – KCIK. *Polityka*, 51 (2276), 35–36.
- Henzler, M., Socha, R. i Zagner, A. (1999). Laminat: [Nasze dane chronione na pozór]. *Polityka*, 18 (2191), 76.

- Henzler, M., Socha, R. i Zagner, A. (2000). Tu cię mamy. *Polityka*, 19 (2244), 3–6, 8–10.
- Hustinks, P. (2004, Maj 26). Będę nadzorował instytucje unijne: [Rozm. z Peterem Hustinksem, pierwszym europejskim rzecznikiem ochrony danych osobowych; przepr. I. Walencik]. *Rzeczpospolita*, s. 2.
- IREX/ProMedia. (1997–2010). Архив средств массовой информации Беларуси: текстовая база данных он-лайн. Accessed 08.10.2015, from <http://press.bymedia.net>.
- Jabłońska, A. (2006). Podgląd patriotyczny: ponura utopia Orwella właśnie się materializuje w demokratycznych państwach Zachodu. *Wprost*, 47 (1249), 92–96.
- Jackowska, I. (2006, Kwiecień 28). Nie każdy może zajrzeć do teczek: akta osobowe pracowników. *Gazeta Prawna (dod.: Prawo i Życie)*, s. A15.
- Jarco, M. i Klimkowski, M. (1999). Reklama bezpośrednia. *Wprost*, 10 (849), 64–67.
- Jucewicz, A. i Kępiński, A. (2004, Kwiecień 1). Zgoda dłużnika niekonieczna. *Rzeczpospolita*, s. C4.
- Kaczyński, A. (1998, Listopad 3). Imię własne. *Rzeczpospolita*, s. 4.
- Kaczyński, A. (1999, Marzec 23). Wyłącznie konieczne inform[acje]: Instytucje ubezpieczeniowe łamią prawo, żądając od nas zbyt wielu intym. *Rzeczpospolita*, s. 2.
- Kałużyńska-Jasak, M. (2004, Listopad 18). A jednak tajemnica. *Rzeczpospolita*, s. C3.
- Kania, D. i Zawadka, G. (1999, Czerwiec 26–27). Spór o kryminakny bank danych: Apetyt na kontrolę nad Krajowym Centrum Informacji ma zarówno resort spraw wewnętrznych, jak i policja. *Życie*, s. 6.
- Katner, W. J. (2005, Luty 9; Luty 10). Zakazać dzikiej windykacji. *Rzeczpospolita*, s. C5; s. C5.
- Kluzik-Rostkowska, J., Król, K. i Pawelczyk, G. (1998). Życiorys na sprzedaż. *Wprost*, 35 (822), 34–35.
- Kobyłański, M. (2001, Październik 12). Czego nie wolno przetwarzać. *Gazeta Prawna*, s. 7.
- Konarski, X. i Sibiga, G. (2004a, Kwiecień 19). Nierozzerwalny związek: inspektor ochrony danych osobowych nie jest organem ochrony konsumentów. *Rzeczpospolita*, s. C3.
- Konarski, X. i Sibiga, G. (2004b, Listopad 26). Przepisy trzeba poprawić. *Rzeczpospolita*, s. C3.
- Kopeć, A. (2002, Luty 26). Z notatnika agenta: ochrona danych osobowych w działalności zakładów ubezpieczeń. *Rzeczpospolita*, s. C4.
- Kosmalska, J. i Zielińska, M. (1996). Moja prywatność jest moim zamkiem. *Prawo i Życie*, 29, ss. 1,6.
- Kościński, P. i [Fedorowicz, H.]. (2000, Lipiec, 28). Resort zdrowia sankcjonuje bezprawne praktyki: Kasy chorych żądają zbyt wielu danych o lekarzach i pacjentach. *Rzeczpospolita*, s. 2.
- Kraśnińska, M. (2007). Ochrona danych osobowych – prawo a rzeczywistość. *Gazeta Bankowa*, 7, 38–41.
- Krasnowska, V. i Szczęsny, J. (2000). Powszechna inwigilacja: Około dwóch milionów osób jest w Polsce podglądanych, podsłuchiowanych i monitorowanych. *Wprost*, 45 (936), 34–35.
- Krzyżagórska, B. (2005, Styczeń 11). Nie ma normatywnego zakazu cesji: kontrowersje dotyczące przelewu wiarygodności bez zgody konsumenta. *Rzeczpospolita*, s. C4.
- Kulesza, E. (1998, Maj 21). *Minister bez biura, pieniędzy i pracowników / Interviewer: W. Żotkiewicz*. *Życie Warszawy*, ss. 1, 10.
- Kulesza, E. (1999a). Jak są chronione dane osobowe. *Prawo i Życie*, 7, 18–21.
- Kulesza, E. (1999b). *Ścisłe tajne / Interviewers: P. Kudzia, G. Pawelczyk*. *Wprost*, № 14 (853), 56–57.
- Kulesza, E. (2000a). *Moje nazwisko jest na furtce / Interviewer: A. Wolin*. *Prawo i Życie*, ss. 32–38, 40–41.
- Kulesza, E. (2000b, Kwiecień 25). *Obywatel musi mieć dostęp do informacji / Interviewer: H. Fedorowicz*. *Rzeczpospolita*, s. C1–C2.
- Kulesza, E. (2000c). *Ochrona (nie)konieczna / Interviewers: P. Kudzia, G. Pawelczyk*. *Wprost*, 26 (917), 28.
- Kulesza, E. (2001a). *Nie przepisujemy unijnych dyrektyw: Ustawa o ochronie danych osobowych / Interviewer: A. Wolin*. *Prawo i Życie*, 11, 39–43.
- Kulesza, E. (2001b, Listopad 19). *Bezpieczne przetwarzanie nie jest już sprawą jednego państwa / Interviewer: H. Fedorowicz*. *Rzeczpospolita*, s. C2.
- Kulesza, E. (2002, Czerwiec 3). *Czas na ulepszenie przepisów / Interviewer: H. Fedorowicz*. *Rzeczpospolita*, s. C2.
- Kulesza, E. (2003, Październik 13). *Prywatność nowelizowana / Interviewer: P. Ożadowicz*. *Trybuna*, s. 11.
- Kulesza, E. (2004a). *Orwell z o.o. / Interviewer: M. Łuczak*. *Wprost*, 38 (1138), 36.
- Kulesza, E. (2004b, Czerwiec 15). *Na straży prywatności całkiem po europejsku / Interviewer: I. Walencik*. *Rzeczpospolita*, s. 3.

- Kulesza, E. (2004c, Styczeń 8). *W bankach lepiej, w firmach marketingowych gorzej / Interviewer: I. Walencik*. Rzeczpospolita, s. 3.
- Kulesza, E. (2005a, Lipiec 17–23). *Przedwyborcze szaleństwo teczek / Interviewer: A. Dryszel*. Przegląd, s. 8–10.
- Kulesza, E. (2005b, Październik 11). *Bronię pokrzywdzonych przez bezpiekę / Interviewer: I. Walencik*. Rzeczpospolita, s. C3.
- Kulesza, E. (2006, Lipiec 30 – Sierpień 5). *Nasze dane, nasze życie: ile państwo może wiedzieć o obywatelu? / Interviewer: A. Mateja*. Tygodnik Powszechny, s. 3.
- Łuczak, M. (1997). Ściśle jawne: Kto inwigiluje mieszkańców Polski. *Wprost*, 14 (749), 26–28.
- Łuczak, M. (2001). Wszystko na sprzedaż. *Wprost*, 6 (950), 33.
- Łuczak, M. (2004). Jawna tajemnica: Ochrona prywatności zwyczajnych obywateli, ale nie osobistości publicznych, jest standardem w Europie. *Wprost*, № 39 (1139), 68.
- Makosz, A. i Jaraszek, A. (2006, Październik 18). Jak w urzędzie zabezpieczać dokumenty i informacje. *Gazeta Prawna (dod.: Tygodnik Prawa Administracyjnego)*, s. A5–A8.
- Marek, W. (2004, Listopad 2). Dane osobowe udostępniane legalnie. *Rzeczpospolita*, s. C3.
- Markiewicz, W. (2000). Cyberdyby: [internetowy poczet finansowych naciągaczy]. *Polityka*, 20 (2245), 86–88.
- Mateja, A. (2005, Wrzesień 25 – Październik 1). Historia pod kluczem: czy ochrona danych osobowych ogranicza badania historyków nad teczkami IPN? *Tygodnik Powszechny*, s. 8.
- Mednis, A. (1995, Styczeń 21–22). U nas i gdzie indziej. *Rzeczpospolita*, s. 11.
- Mednis, A. (2005, Luty 9). Nazwiska pod ochroną. *Rzeczpospolita*, s. 5.
- Misiak, L. i Nisztor, P. (2007, Marzec 14). Medyczne „haki” WSI. *Gazeta Polska*, s. 6–7.
- Nazaranka A. (2008). The Russian Law on Personal Data. In Goździewicz, G. i Szablowska, M. (Red.) In *Prawna ochrona danych osobowych w Polsce na tle europejskich standardów* (p. 57–72). Torun: TNOiK.
- Neuwirt, K. (2001). *Patrzymy policji na ręce: [Rozm. z prezesem czeskiego Urzędu Ochrony Danych Osobowych] / Interviewer: M. Zielińska-Fazan*. *Prawo i Życie*, 3, 65.
- Newsru. (2008). Мининформсвязи РФ открыло ФСБ доступ для прослушивания телефонных переговоров. Accessed 16.09.2008, from <http://pravo.by/showtext.asp?1204806051777>.
- O ochronie danych osobowych: Ustawa (1997).
- Olszewski, J.J. (1998). Kartoteki pod wątpliwą ochroną. *Gazeta Bankowa*, 50, 41–42.
- Piasecka-Sobkiewicz, M. (2006, Czerwiec 20). Jakich informacji może domagać się pracodawca od pracownika. *Gazeta Prawna (dod.: Firma i Klient)*, s. A10–A11.
- Pietkun, P. (2007). Dane najcenniejsze. *Gazeta Bankowa*, 6, 10–11.
- Pisera, R. (2000). Głowa za złotówkę. *Wprost*, 51 (942), 44–45.
- Podemski, S. (1996). Lęk przed komputerem. *Polityka*, 22 (2039), 5–6.
- Popiołek, W. i Wierzbowski, K. (2005, Marzec, 24). Windykacja jest działalnością zawodową jak każda inna. *Rzeczpospolita*, s. C4.
- Rakowska-Boroń, I. (2006, Wrzesień 8). Pracodawca nie może dyskryminować: informacje uzyskiwane podczas rekrutacji. *Gazeta Prawna (dod.: Prawo i Życie)*, s. A6–A7.
- Regan, P. M., FitzGerald, G., & Balint, P. (2013). Generational views of information privacy? *Innovation: The European Journal of Social Sciences*, 26(1/2), 81–99. doi:10.1080/13511610.2013.747650.
- Reszka, P. (1994, Grudzień 24). To, co inni o nas wiedzą. *Rzeczpospolita*, s. 4.
- Rutkiewicz, I. (2000, Luty 12). Redakcje pod specjalnym nadzorem. *Rzeczpospolita*, s. D5.
- Rygiel, W. (2003, Kwiecień 15). Księga wejść i wyjść. *Rzeczpospolita*, s. C4.
- Rygiel, W. (2004, Marzec 24). Nieuzasadnione straszenie podatników. *Rzeczpospolita*, s. C3.
- Rzeżuchowska, G. i Alczyk, A. (2005). Windykacja bez strachu. *Gazeta Bankowa*, 17, 20–21.
- Safjan, M. (2005, Luty 28). *Widmo przedawnienia i sposób lustracji / Interviewer: J. Kroner*. *Rzeczpospolita*, s. C3.
- Safjan, M. [i in.] (2007, Styczeń 29). GIODO potrzebuje więcej uprawnień: debata GP: ustawa o ochronie danych osobowych wymaga pilnej nowelizacji / oprac. A. Jezierska. *Gazeta Prawna*, s. 16–17.
- Semprich, Ż. (1996, Listopad 19). Prywatność według rządu i Unii Wolności. *Rzeczpospolita*, s. 15.

- Semprich, Ż. (1999, Sierpień 2). Przepisy obce nawet sądom: Dane osobowe: Od lekceważenia po nadinterpretację. *Rzeczpospolita*, s. 1.
- Semprich, Ż. (2001, Lipiec 27). Zdecyduje człowiek, nie komputer. *Rzeczpospolita*, s. C3.
- Serzycki, M. (2006a, Sierpień 3). *Zbieraj tyle danych, ile potrzebujesz / Interviewer: A. Stawiszyński*. Puls Biznesu, s. 22.
- Serzycki, M. (2006b, Wrzesień 5). *Kontroler jakości / Interviewer: P. Ożadowicz*. Trybuna, s. 7.
- Serzycki, M. (2007, Styczeń 27). *Urzędy i firmy ignorują przepisy o danych osobowych / Interviewer: M. Kosiarski*. Rzeczpospolita, s. C2.
- Sieradzki, S. (2002). Akta na wynos. *Wprost*, 44 (1040), 18–22.
- Stasiak, P. (2006). Oko sieci. *Polityka*, 38 (2572), 50–51.
- Staszewicz, M. (1998, Lipiec 22). Zbieranie, przetwarzanie i udostępnianie: Akty wykonawcze do ustawy o ochronie danych osobowych. *Rzeczpospolita*, s. 13.
- Stawiszyński, A. (2006a, Czerwiec 1). Podpis na formularzu nie zawsze oznacza zgodę: zbieranie i przetwarzanie danych osobowych. *Puls Biznesu*, s. 25.
- Stawiszyński, A. (2006b, Listopad 3). Nie wyrzucaj do śmieci kluczyka od sejf: jakie są zasady niszczenia danych osobowych. *Puls Biznesu*, s. 23.
- Stryja, M. i Stryja, A. (1999, Listopad 30). Teraz zacznij się na dobre. *Rzeczpospolita*, s. C4.
- Styczek, D. (2000). Każdy ma swoje dossier. *Gazeta Bankowa*, 28, 15–16.
- Subotić, M. (1996, Sierpień 14). Dane osobowe chronione. *Rzeczpospolita*, s. 2.
- Szozda, A. (2006). Widzą nas!: powstaje centralny rejestr obywateli – superbaza danych o naszym majątku, dochodach, chorobach czy wyjazdach. *Wprost*, 31 (1234), 22–26.
- Szyborski, K. (2001, Kwiecień 21). Odciski twarzy. *Gazeta Wyborcza*, s. 14–15.
- Teluk, T. (2004). Ekonomia dobrego imienia. *Najwyższy Czas*, 51/52, L–LI.
- The Independent. (2008). 1,7 млн британцев оказались в опасности из-за исчезновения компьютера Минобороны. Accessed 15.10.2008, from <http://news.tut.by/119123.html>.
- Tomczak, J. (2006, Maj 31). Uchylenie tylko formalne. *Nasz Dziennik*, s. 1–2.
- Trelka, J. (2004, Grudzień 23). Unijny administrator odpowiada inaczej. *Rzeczpospolita*, s. C3.
- Trocha, P. (2006, Grudzień 27). Za publikację danych odpowiada naczelny: ochrona danych osobowych. *Gazeta Prawna*, s.16.
- Urbanek, M. (1999). Winni? Niewinni?: Najpierw spadły opaski, później poleciały głowy [dot. Wystawy „Winni? Niewinni? Sędziowie i prokuratorzy Wojskowi na Dolnym Śląsku 1945–1955”]. *Polityka*, 2 (2174), 60–61.
- Wąsik, Z. (1998, Maj 4). Obywatel w parafialnym komputerze: Fara dla Windows, dane osobowe dla księży? *Trybuna*, ss. 1, 4.
- Winczorek, P. (2001, Styczeń 8). Reporter prosi o akta: prasa w sądzie, czyli o ochronie danych. *Rzeczpospolita*, s. C3.
- Wrona, J. (2005, Maj 28). Po obu stronach długu: przekazanie wiarytelności bez zgody konsumenta. *Rzeczpospolita*, s. C3.
- Wróbel, R. (1999, Maj 11). Prawo do prywatności, prawo do informacji: Badaczy nie interesuje Kowalski, tylko ludzie tacy jak Kowalski. *Rzeczpospolita*, s. 3.
- Wróblewski, A. K. (1996). Wycieki z kartoteki. *Polityka*. 22 (2039), 3–4.
- Zajac, B. (1999, Marzec 22). Konfrontacja z praktyką: ochrona danych osobowych. *Rzeczpospolita*, s. 17.
- Zimny, W. (2000, Sierpień 31). Gdzie ty, bazo, tam ja, zbiór: [Trudności z terminem „zbiór danych”]. *Rzeczpospolita*, s. C4.
- Zimny, W. (2001, Sierpień 10). Imienna kolejka na poczcie: projekt nowelizacji ustawy o ochronie danych osobowych. *Rzeczpospolita*, s. C3.
- Zimny, W. (2005, Luty 4). Wildstein złamał prawo [rozm. W. Zimnym, współautorem ustawy o ochronie danych osobowych] / Interviewer: J. Rzekanowski. Trybuna, s. 3.
- Агентство «Интерфакс-Запад». (2009). В СНГ создадут единую систему учета граждан третьих государств. Accessed 04.03.2009, from <http://news.tut.by/politics/132481.html>.

- БелаПАН. (2009а). В России будет создан центр информационных технологий ОДКБ. Accessed 01.08.2009, from http://naviny.by/rubrics/politic/2009/07/31/ic_news_112_315475.
- БелаПАН. (2009б). Генпрокуратура поддержала идею поголовного дактилоскопирования военнообязанных. Accessed 21.01.2009, from http://naviny.by/rubrics/society/2009/01/21/ic_news_116_305009.
- БелаПАН. (2009с). Решение о введении биометрических паспортов может быть принято в этом году. Accessed 29.07.2009, from http://naviny.by/rubrics/society/2009/07/23/ic_news_116_315015.
- Белорусское телеграфное агентство. (2008а). МВД Беларуси и России продолжают совершенствовать работу с базой данных невыездных граждан. Accessed 08.01.2009, from <http://www.embassybel.ru/news/policy/2008/12/31/19869>.
- Белорусское телеграфное агентство. (2008б). На всех кредитополучателей в Беларуси с 1 января 2009 года будут формироваться кредитные истории. Accessed 12.09.2008, from <http://www.belta.by/ru/print?id=271385>.
- Белорусское телеграфное агентство. (2008с). Создание регистра населения позволит сократить потери бюджета от неуплаты налогов и сборов, а также сроки рассмотрения обращений граждан в госорганы. Accessed 11.01.2008, from <http://www.pravo.by/showtext.asp?1196270953058>.
- Белорусское телеграфное агентство. (2008д). Центр информационных технологий создается в Минтруда и соцзащиты Беларуси. Accessed 05.03.2008, from <http://www.pravo.by/showtext.asp?1204642948516>.
- Белорусское телеграфное агентство. (2008е). Шпилевский: Обмен предварительной информацией между таможенниками Беларуси и ЕС ускорит движение грузопотоков. Accessed 17.06.2008, from <http://news.tut.by/111221.html>.
- Буланова, Е. (2007). В список невыездных можно будет попасть за сутки. Accessed 03.01.2008, from <http://www.belradio.fm/ru/296/reports/10344/?tpl=208>.
- Гулак, А. і Лугоўскі, А. (2007). Пра правы студэнтаў: [ці мае права дэканат патрабаваць ад студэнта такія звесткі, як месца працы бацькоў, іх хатнія, мабільныя тэлефоны, а таксама мабільны самога студэнта]. Accessed 16.02.2007, from <http://euroradio.by/by/24/questionofday/1135/?IL-Start=870>.
- Еўрапейскае радыё для Беларусі. (2008). На тых, хто звальняецца са службы, пачалі збіраць дасье. Accessed 14.06.2008, from <http://news.tut.by/111027.html>.
- Информационно-аналитическое агентство "Интегрум". *Интегрум: полнотекстовые базы данных*. Accessed 04.04.2016, from <http://www.integrumworld.com>.
- Луканин, С. (2008). *Придание статуса невыездных ответчикам по гражданскому делу, нарушает презумпцию невиновности / Interviewer: БелаПАН*. Accessed 03.01.2008, from http://naviny.by/rubrics/society/2008/01/01/ic_news_116_283202.
- Матвеев, В. и Белорусское телеграфное агентство. (2008). Гендиректор МОМ: Биометрические технологии не должны становиться орудием тотального контроля. Accessed 20.09.2008, from <http://news.tut.by/117610.html>.
- МБ. (2008). У ваенкаматах масава пабіраюць адбіткі пальцаў Accessed 01.11.2008, from <http://nn.by/index.php?c=ar&i=21179>.
- Министерство связи и информатизации Республики Беларусь. (2009). Заместителем Премьер-министра Республики Беларусь Бурей В.П. 13 декабря 2008 года утвержден план мероприятий по реализации положений Закона Республики Беларусь от 10 ноября 2008 года «Об информации, информатизации и защите информации». Accessed 28.01.2009, from <http://www.pravo.by/showtext.asp?1232706079439>.
- Назаранка, А. М. (2011а). Праблемы аховы персанальных даных у грамадскім успрыманні (па матэрыялах СМІ Беларусі). In Цыбовский В. Л. и др. (Редкол.), *Предпринимательство в Беларуси: опыт становления и перспективы развития*. Paper presented at VIII Международная научно-практическая конференция, Институт предпринимательской деятельности, Минск, 12 апреля. Минск : БГПУ.

- Назаранка, А. М. (2011b). Проблемы гражданского усырмания правоваго інстытута аховы персанальных даных (па матэрыялах СМІ Расіі). In Зданович, В. В. *XIII республиканская научно-методическая конференция молодых ученых*. Paper presented at XIII республиканская научно-методическая конференция, Брест (Беларусь), 13 мая (pp. 204–206). Брест: БРГУ.
- Назаранка, А. М. (2016). Ахова персанальных даных: у пошуках балансу публічных і прыватных інтарэсаў. In Василевич, Г. А. и др. (редкол.) *Республика Беларусь – социальное государство: теория и практика*. Paper presented at Круглый стол к Дню Конституции Республики Беларусь, БГУ, Минск, 15 марта (pp. 71–77). Минск: БГУ.
- Новожилова, Е. (2006). Кредитные истории Нацбанк покажет наш. Accessed 10.12.2006, from http://naviny.by/rubrics/finance/2006/12/07/ic_articles_114_148923.
- Орлов, А. и РИА Новости. (2008). ФБР незаконно получало данные о звонках американских репортеров. Accessed 12.08.2008, from <http://www.rian.ru/world/20080812/150300275.html>.
- Пахомова, Е. и РИА Новости. (2008). Британский журналист поплатился за самоуверенность деньгами. Accessed 08.01.2008, from <http://www.rian.ru/world/20080108/95658581.html>.
- Печанко, С. (2008а). Гомельскі прыклад: Супрацоўнікі мясцовай фірмы дамагліся знішчэння ўзятых у іх адбіткаў пальцаў. Accessed 15.11.2008, from <http://nn.by/index.php?c=ar&i=21509>.
- Печанко, С. (2008b). Як гомельчукі з прымусовай дактыляскапіяй змагаюцца: Супрацоўнікі адной з гомельскіх фірмаў напісалі ў мясцовы РУУС заявы з патрабаваньнем знішчыць атрыманыя ў іх ўзоры адбіткаў пальцаў. Accessed 06.11.2008, from <http://nn.by/index.php?c=ar&i=21362>.
- Рахлей, М. и БелаПАН. (2008). В рамках крупнейшего в США дела о хищении банковских данных арестован белорус. Accessed 06.08.2008, from <http://news.tut.by/114378.html>.